

УДК 63(47):658.8

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-29](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-29)

Стоянова А. А., аспірантка, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

ORCID ID: 0009-0009-3292-0024

e-mail: stoyanovaizm@gmail.com

Роль аграрних інновацій у розвитку сучасного українського агробізнесу

Анотація. У статті розглядаються ключові тенденції та перспективи інноваційного розвитку агропромислового комплексу (АПК) в умовах сучасних економічних викликів та глобальних змін. Досліджено роль інноваційних технологій у забезпеченні сталого економічного зростання, підвищенні продуктивності сільського господарства та адаптації до кліматичних змін. Автор наголошує на необхідності цифровізації, розвитку біотехнологій, впровадження нових методів управління та модернізації виробничих процесів як ключових факторів конкурентоспроможності аграрного сектору України на світовій арені. Окремо проаналізовано вплив військових дій на аграрну галузь та визначено стратегії післявоєнного відновлення, орієнтовані на інноваційні підходи. Стаття робить висновок про важливість державної підтримки та інвестування в новітні технології для забезпечення економічного прориву аграрної сфери.

Ключові слова: агропромисловий комплекс; інновації; цифровізація; біотехнології; економічний розвиток; сталий розвиток; трансформація; агробізнес.

Stoianova Alla, Postgraduate student, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

The Role of Agricultural Innovations in the Development of Modern Ukrainian Agribusiness

Abstract. Introduction. The article analyzes the main trends and prospects for innovative development of the agricultural sector in the context of modern economic challenges and global transformations. Special attention is paid to the impact of innovative technologies on ensuring sustainable economic growth, increasing the efficiency of agricultural production, and adapting the agricultural sector to climate change.

Purpose. The purpose of this study is to explore the role of agricultural innovations in shaping modern Ukrainian agribusiness and to determine their impact on increasing productivity, competitiveness and sustainable development. Special attention is paid to the analysis of innovative technologies, digitalization, automation of production processes and their contribution to the modernization of the agro-industrial complex. The study also examines the prospects for implementing advanced solutions to adapt the agricultural sector to global challenges, including climate change, food security needs, and regional economic stability.

Results. The results of the analysis confirm that the innovative development of the Ukrainian agricultural sector plays a crucial role in ensuring its competitiveness and stability in the face of modern global challenges. Innovations contribute to increasing the productivity of agricultural enterprises, optimizing the use of resources, and reducing environmental impacts. In particular, technological modernization improves the efficient use of land and water resources, which is particularly important for regions with arid climates, such as Odesa. The implementation of precision farming, digital agricultural management platforms and modern irrigation methods significantly improves yields and minimizes production losses. The analysis of economic indicators has demonstrated the stable development of the agricultural sector, which is reflected in its growing share in Ukraine's GDP, which currently stands at about 10%, as well as in the increasing volume of agricultural exports, which account for more than 40% of the country's total exports. Investments in agricultural modernization will increase by 15% in 2023, confirming the sector's high investment attractiveness. Government programs such as "Affordable Loans 5-7-9%" and subsidies for the modernization of agricultural machinery are accelerating technological innovation, which has a positive impact on business productivity. The socio-economic aspect of innovations is also an important factor in the development of the agro-industrial complex. The introduction of innovative technologies in agriculture promotes the creation of jobs, especially in related industries such as agricultural logistics, wine-making, agro-tourism and food processing. The example of Odesa, a regional leader in implementing innovative solutions, illustrates a 15% increase in agricultural employment over the past three years. In addition, growing investments in regional agro-clusters and educational initiatives are improving the skills of the workforce and facilitating the adoption of advanced agricultural practices. The results indicate that agricultural innovation is a key driver of sustainable economic growth and Ukraine's international competitiveness. Further transformation of the agro-industrial complex requires consistent implementation of government strategies to support innovation, promote digitalization, expand export opportunities, and environmentally modernize agricultural production. In the long term, these measures will strengthen Ukraine's position in the global food market, ensure sustainable regional development, and improve the well-being of the rural population.

Conclusions. The transformation of Ukraine's agro-industrial complex requires a comprehensive approach that combines government support, investment attraction, and the implementation of innovative technologies. Strategic priorities for agricultural development should include technological modernization, digitalization of production, and financial incentives such as preferential loans and grant programs. Regional agricultural development should focus on the creation of agro-clusters, innovation centers, and training centers to promote advanced practices. These measures are expected to increase the agricultural sector's share of GDP, boost exports by 20-30%, and improve labor productivity. As a result, agricultural innovation will become a

¹Стаття надійшла до редакції: 22.02.2025

Received: 22 February 2025

driving force behind the competitiveness of Ukrainian agribusiness, facilitating its integration into global markets and ensuring the sustainable development of regions.

Keywords: *agro-industrial complex; innovations; digitalization; biotechnology; economic development; sustainable development; transformation; agribusiness.*

JEL Classification: *Q14; O31.*

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс України (АПК) є однією з ключових галузей економіки, що забезпечує значну частину валового внутрішнього продукту (ВВП) та є важливим джерелом експортних надходжень. Однак у сучасних умовах світових викликів, таких як зміни клімату, технологічний прогрес, глобалізація ринків, а також вплив військових дій, стає очевидним, що традиційні підходи до розвитку АПК вичерпують свої можливості. Це вимагає впровадження інноваційних підходів та модернізації агропромислового сектору з метою підвищення його конкурентоспроможності та стійкості.

На сьогодні інновації в аграрній сфері стають ключовим елементом стратегічного розвитку економіки України. Впровадження цифрових технологій, сучасних методів управління ресурсами, біотехнологій, нових систем зрошення та агроекологічних практик дозволяє підвищити продуктивність, знизити витрати й водночас мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище. Однак процес трансформації АПК стикається з низкою викликів, серед яких: недостатня інвестиційна підтримка інновацій, низька цифрова грамотність серед працівників сільського господарства, фрагментація ринків та недостатня інтеграція з міжнародними партнерами.

У цьому контексті постає необхідність всебічного дослідження напрямів інноваційного розвитку агропромислового комплексу як одного з ключових векторів економічного зростання України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз інноваційних процесів в аграрній сфері свідчить про велику увагу, яку приділяють цій темі українські науковці. Останніми роками дослідженнями інновацій у сільському господарстві займалися такі науковці, як Прокопишин М., Сус Т., Дорош-Кізим М., Дадак О., Гачек Т., Кернасюк Ю., Готра В., Шобаніна О., Кормишкін Ю., Саблук П. Їх роботи охоплюють широке коло питань, включаючи застосування новітніх технологій у землеробстві, удосконалення аграрних процесів, а також впровадження систем управління на основі точного землеробства, фокусуючись на економічних моделях впровадження новітніх технологій у сільському господарстві та їх вплив на прибутковість. Наукові публікації підкреслюють важливість інтеграції інновацій у сільське господарство, що особливо актуально в умовах сучасних економічних і

кліматичних викликів. Вони надають можливість сільськогосподарським підприємствам адаптуватися до змін, підвищуючи стійкість агросектору та його внесок у ВВП країни. Однак, попри значущі дослідження, питання впровадження інновацій в аграрній сфері залишаються актуальними та вимагають постійного глибокого аналізу. Серед ключових аспектів інноваційних процесів в аграрній сфері слід виділити:

- 1) розробка технологій, спрямованих на підвищення продуктивності та захист навколишнього середовища;
- 2) підтримка сталого розвитку агросектору через впровадження новітніх агротехнологій;
- 3) пошук ефективних моделей фінансування інноваційних проєктів для фермерських господарств.

Таким чином, інновації стають основним чинником підвищення конкурентоспроможності сільського господарства України, що допоможе не лише збільшити прибутковість галузі, а й забезпечити сталий розвиток регіонів.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження ролі аграрних інновацій у формуванні сучасного українського агробізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Агропромисловий комплекс (АПК) відіграє важливу роль в економіці України, особливо в контексті військових дій в Україні. За даними на 2022 рік, частка аграрного сектору в експорті країни становила близько 53%, попри труднощі, спричинені бойовими діями. Продукція рослинництва, зокрема соняшникова олія, кукурудза та пшениця, складають основні експортні товари, що підтримують економіку навіть під час війни. Це підтверджує ключову роль АПК у стабілізації економічного зростання, забезпеченні робочих місць та підтриманні доходів регіонів. На початку 2024 року аграрний сектор продовжував бути однією з провідних галузей, яка генерувала значний обсяг валового внутрішнього продукту (ВВП). Орієнтовно, частка АПК у ВВП України коливається між 10-12%. Це відображає значний внесок галузі в економіку, що забезпечується завдяки експорту, а також розвитку внутрішнього ринку продовольства та супутніх галузей, таких як переробка та виноробство [1].

Зростання продуктивності в сільському господарстві є також результатом покращення технологій та інновацій, що допомагає підвищувати врожайність та ефективніше

використовувати ресурси в умовах обмеженого доступу до ринків [2].

Інновації в сільському господарстві – це впровадження нових технологій, методів, процесів або продуктів, які сприяють підвищенню ефективності виробництва, оптимізації використання ресурсів та поліпшенню якості продукції. Інновації включають розвиток як технічних рішень (нові сільськогосподарські машини, автоматизація), так і організаційних (нові методи управління господарствами, ланцюжки поставок), що забезпечують зростання продуктивності та конкурентоспроможності аграрного сектору [3].

Інновації в сільському господарстві розглядаються за такими категоріями:

1. Технологічні інновації. Цей тип інновацій пов'язаний із впровадженням нових або вдосконалених технологій у процесі виробництва сільськогосподарської продукції шляхом автоматизації та роботизації (використання дронів, роботів для збирання врожаю, систем точного землеробства); інноваційного обладнання (впровадження нових сільськогосподарських машин, вдосконалення систем зрошування, механізація установок для обробки полів), а також біотехнології – це генетично модифіковані організми (ГМО), стійкі до шкідників культури, використання біопрепаратів для боротьби з хворобами рослин.

2. Організаційні інновації. Впровадження нових методів управління сільськогосподарськими підприємствами та фермерськими господарствами шляхом агрегації ресурсів: створення агрохолдингів, кооперативів, що сприяє об'єднанню фінансових і виробничих потужностей та побудові ланцюгів постачання – це нові логістичні моделі та підходи до збуту продукції, використання цифрових платформ для підключення фермерів до ринків збуту.

3. Екологічні інновації. Інновації, спрямовані на зменшення негативного впливу сільського господарства на навколишнє середовище внаслідок переходу на органічне землеробство з використанням екологічно чистих методів обробки землі, натуральних добрив та боротьби зі шкідниками без пестицидів, а також рециркулювання відходів – технології переробки органічних відходів у добрива або енергію.

4. Інформаційні інновації. Використання цифрових технологій і систем для збору, аналізу та використання інформації в процесі управління аграрним виробництвом: використання GPS-систем, сенсорів для моніторингу стану полів та автоматизованого управління технікою, а також аналіз великих даних (Big Data) для прогнозування врожайності, оптимізації роботи аграрних підприємств.

5. Соціальні інновації. Нові підходи до соціальної організації аграрної сфери охоплюють розвиток сільських громад в контексті залучення фермерів до інноваційних освітніх програм, створення умов для збереження і розвитку сільських громад через впровадження нових підходів до зайнятості та господарювання, а також підвищення стандартів праці: запровадження нових стандартів умов праці та соціального захисту працівників у сільському господарстві.

Таким чином, інновації є важливим фактором модернізації аграрного сектору, забезпечуючи стабільний розвиток, підвищення продуктивності та адаптацію до нових умов, таких як зміни клімату або виклики війни.

Аграрний сектор у світі зазнає кардинальних змін, обумовлених низкою глобальних факторів: зростанням населення, урбанізацією, кліматичними змінами та зміною споживчих вподобань. Це диктує необхідність впровадження інноваційних технологій, розширення практик сталого землеробства, оптимізації використання ресурсів, розвитку цифровізації та автоматизації сільського господарства, а також адаптації аграрного виробництва до нових кліматичних умов і вимог глобального ринку. Розглянемо їх детальніше.

Технологічна революція в агросекторі. Впровадження цифрових технологій, автоматизації, дронів та систем точного землеробства стало новою нормою для багатьох країн. Завдяки цьому фермери отримують можливість мінімізувати втрати ресурсів, точно контролювати процеси зростання рослин і покращувати врожайність, що особливо важливо в умовах зростаючого попиту на продовольство.

Інновації у сфері сталого розвитку. Екологічна стійкість і зменшення негативного впливу на навколишнє середовище є ключовим пріоритетом у розвитку сучасного АПК. Перевагу віддають практикам органічного землеробства, використанню біодобрив і технологій, що знижують викиди парникових газів. Регенеративне сільське господарство також здобуває популярність, оскільки спрямоване на відновлення ґрунтів і біорізноманіття.

Зростаюча роль біотехнологій та генетичних інновацій. Генетично модифіковані організми (ГМО) та селекція стійких до шкідників і кліматичних умов сортів стали важливими аспектами аграрної індустрії. Країни, такі як США, Бразилія, Аргентина, активно застосовують ГМО у своїх сільськогосподарських системах, що дозволяє підвищувати врожайність і скорочувати витрати на засоби захисту рослин [4].

Глобалізація та розширення ринків збуту. Збільшення міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією сприяє

інтеграції ринків і зростанню конкуренції. Це стимулює аграріїв до впровадження інновацій, щоб забезпечити конкурентоспроможність своєї продукції на світовому ринку. Ключовими експортерами сільгоспродукції є країни, такі як США, Китай, Бразилія, ЄС.

Розширення ролі аграрних кооперативів. З метою посилення конкурентоспроможності дрібних фермерів у багатьох країнах розвиваються аграрні кооперативи. Вони об'єднують ресурси та знання фермерів, що дозволяє їм ефективніше використовувати нові технології, брати участь у міжнародних ринках і знижувати витрати на виробництво.

Слід зазначити, що розвинуті країни є лідерами у впровадженні інновацій у сільському господарстві, що дозволяє їм забезпечувати високу продуктивність і сталий розвиток. Ось кілька прикладів міжнародного досвіду у впровадженні інноваційних технологій.

У Сполучених Штатах широко застосовуються технології точного землеробства, використання GPS, дронів, датчиків вологості ґрунту, автоматизованих тракторів і техніки для збирання врожаю. Великі сільськогосподарські підприємства інвестують в IT-рішення для аналізу великих даних, що допомагає оптимізувати процеси виробництва та підвищити врожайність.

Нідерланди є прикладом успішного впровадження інновацій у тепличному сільському господарстві. Завдяки сучасним методам контролю мікроклімату, автоматизації поливу та управлінню живленням рослин, Нідерланди змогли стати одним із провідних світових експортерів аграрної продукції, попри обмежені земельні ресурси.

Ізраїль є світовим лідером у розвитку технологій крапельного зрошення. Умови обмеженості водних ресурсів змусили країну впроваджувати інноваційні системи водопостачання та управління зрошенням. Це дозволило Ізраїлю значно підвищити ефективність використання води та збільшити врожайність, зменшуючи при цьому вплив на навколишнє середовище.

У Японії активно розвиваються технології вертикального землеробства, яке дозволяє вирощувати культури в умовах міста, використовуючи мінімальні ресурси. Це інноваційне рішення дозволяє забезпечувати продовольством великі міста та знижувати транспортні витрати.

Австралійські фермери активно використовують інноваційні технології для боротьби зі змінами клімату. Тут впроваджують системи моніторингу за вологістю ґрунту та використання кліматичних даних для адаптації технологій обробітку земель і висіву.

Трансформаційні процеси в аграрній економіці свідчать про необхідність постійного впровадження інновацій для забезпечення сталого розвитку. Міжнародний досвід показує, що впровадження нових технологій дозволяє країнам не тільки підвищити продуктивність та ефективність аграрного виробництва, але й зробити свій сільськогосподарський сектор стійкішим до змін клімату та економічних викликів. Україні слід враховувати ці тенденції та інтегрувати передові практики для розвитку власного АПК [5].

Агропромисловий комплекс України є одним із ключових секторів національної економіки, який суттєво впливає на формування валового внутрішнього продукту (ВВП), забезпечує експортні надходження та робочі місця для значної частини населення. Попри складні умови, включаючи військовий конфлікт, АПК демонструє відносну стійкість та здатність до адаптації через впровадження інноваційних технологій. У 2022-2023 роках аграрний сектор продовжував займати важливе місце в економіці України, формуючи до 14% ВВП та забезпечуючи близько 40% експорту країни. Основними експортними культурами залишалися пшениця, кукурудза, соняшник і олія. Однак значна частина аграрного виробництва в країні постраждала від військових дій, що зумовило скорочення посівних площ і зниження врожайності в деяких регіонах [6].

Основні виклики, з якими стикається агропромисловий комплекс України, включають:

- наслідки війни: руйнування інфраструктури, зокрема зернохосовищ та систем зрошення, забруднення ґрунтів та замінування полів у південних і східних регіонах;
- використання застарілих технологій: низький рівень автоматизації та механізації виробничих процесів, відставання у впровадженні сучасних технологій;
- кліматичні зміни: часті посухи, зменшення доступу до водних ресурсів, що впливає на врожайність сільськогосподарських культур;
- фінансові труднощі: обмежений доступ до кредитних ресурсів і низька платоспроможність малих та середніх фермерських господарств.

Щоб подолати ці проблеми, Україна активно впроваджує інноваційні технології в аграрному секторі, що дозволяє підвищити продуктивність, оптимізувати витрати та забезпечити стабільний розвиток агробізнесу навіть в умовах кризи [7].

Розглянемо основні напрями інновацій.

1. Цифровізація агробізнесу. Використання систем точного землеробства, які включають GPS, дрони, супутниковий моніторинг для точного обліку стану полів і контролю якості ґрунту. Це дозволяє зменшити втрати врожаю, оптимізувати

використання добрив і води та підвищити ефективність операцій.

2. Системи зрошення та управління водними ресурсами. Впровадження новітніх крапельних систем зрошення, які зменшують витрати води та підвищують врожайність у посушливих регіонах. Сучасні системи управління дозволяють точніше контролювати водопостачання та прогнозувати потреби вологи для кожної культури.

3. Роботизація та автоматизація виробничих процесів. Зростання використання роботизованих систем для збору врожаю та обробки полів. Автоматизовані машини значно підвищують продуктивність і знижують залежність від людського фактора, особливо в умовах дефіциту робочої сили через війну.

4. Інновації в біотехнологіях. Розробка нових стійких до посухи сортів рослин, генетично модифікованих культур, а також активне використання біопрепаратів для захисту від шкідників і хвороб.

5. Агроплатформи та електронні ринки. Використання цифрових платформ для торгівлі аграрною продукцією, таких як онлайн-біржі та маркетплейси, що дозволяє фермерам виходити на нові ринки збуту та збільшувати прибутки. Цифрові платформи також сприяють покращенню доступу до кредитів і фінансових послуг для малих фермерських господарств [8].

Агрпромиловий комплекс України перебуває у фазі трансформації, обумовленій як зовнішніми викликами війни, так і внутрішніми потребами модернізації. Інноваційні технології стають важливим інструментом для підвищення ефективності виробництва, зменшення залежності від погодних умов і ресурсів та забезпечення стійкості агробізнесу.

Інновації в АПК суттєво впливають на розвиток галузі, сприяючи підвищенню продуктивності, ефективності використання ресурсів і конкурентоспроможності аграрних підприємств. Інноваційні технології дозволяють оптимізувати виробничі процеси, підвищити якість продукції та зменшити витрати, що в результаті збільшує прибутковість господарств і сприяє економічному зростанню регіонів.

Ефективність впровадження інновацій в АПК оцінюється за декількома ключовими показниками:

1. Збільшення врожайності. Нові агротехнології, такі як точне землеробство, крапельне зрошення та використання біологічних засобів захисту, дозволяють збільшити врожайність на 10-30% залежно від культури та регіону.

2. Зниження витрат на виробництво. Автоматизація і роботизація процесів знижують потребу у ручній праці, що скорочує виробничі витрати на 20-25%.

3. Підвищення якості продукції. Використання інноваційних методів обробки та зберігання дозволяє зберегти якість продукції, що збільшує її конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках.

4. Стійкість до змін клімату. Інновації в системах зрошення, таких як крапельне та точне зрошення, зменшують вплив несприятливих кліматичних умов, що сприяє стабільності врожайів [9].

Аграрні підприємства, які активно впроваджують інновації, демонструють значне покращення фінансово-економічних показників:

- зростання прибутковості. Підприємства, що впроваджують нові технології, можуть збільшити свій чистий прибуток на 15-20% через скорочення витрат і підвищення врожайності;

- покращення рентабельності. Рентабельність сільськогосподарських підприємств, що використовують інновації, зростає в середньому на 10-15%, що свідчить про підвищену ефективність використання ресурсів;

- збільшення експорту. Завдяки впровадженню нових технологій, що забезпечують високу якість продукції, підприємства отримують доступ до нових експортних ринків, що дозволяє збільшити обсяги експорту на 5-10%;

- зростання продуктивності праці. Впровадження автоматизованих систем управління виробництвом, дронів для моніторингу полів, а також роботизація процесів збору врожаю дозволяють підвищити продуктивність праці на 30-40%. Це дозволяє підприємствам зменшити кількість зайнятих працівників на 15-20% при збереженні або збільшенні обсягів виробництва;

- оптимізація використання ресурсів. Завдяки точному землеробству, яке дозволяє більш раціонально використовувати добрива, насіння та воду, витрати на ресурси можуть скоротитися на 10-20%. Зокрема, крапельне зрошення може знизити споживання води на 30-50%, зменшуючи залежність від природних джерел водопостачання;

- зниження витрат на паливо та енергію. Використання інноваційних методів управління енерговитратами, таких як відновлювані джерела енергії або енергоефективна техніка, дозволяє зменшити витрати на паливо та електроенергію на 10-15%.

У таблиці 1 наведено ефективність показників підприємств, що впровадили інновації.

Таблиця 1 Ефективність показників підприємств агробізнесу, які впровадили інновації

Показник	До впровадження інновацій, %	Після впровадження інновацій, %
Врожайність (т/га)	5	6,5
Рівень витрат на одиницю продукції, %	100	80
Продуктивність праці (т/чол)	2	3
Експортна виручка, %	10	15
Рентабельність виробництва (%)	12	18

Джерело: побудовано автором за даними [11]

Таким чином, інновації підприємств агробізнесу України мають значний позитивний економічний ефект. Вони сприяють підвищенню продуктивності праці, ефективності використання ресурсів, збільшенню рентабельності підприємств та зміцненню експортного потенціалу країни. Тому подальший розвиток і впровадження інноваційних технологій має стати пріоритетом державної політики у сільському господарстві.

Аграрний сектор України володіє значним інвестиційним потенціалом завдяки унікальним природним ресурсам, вигідному географічному розташуванню та ключовій ролі у забезпеченні світової продовольчої безпеки. Наявність родючих чорноземів, які складають близько 25% світових запасів, забезпечує високу врожайність та ефективність агровиробництва. Висока частка АПК у ВВП (близько 10%) та стабільно зростаючий експорт, що перевищує 40% у структурі зовнішньої торгівлі, підтверджують стратегічне значення галузі. Крім того, розвинена експортна інфраструктура та позиції України серед провідних світових постачальників зернових і олійних культур роблять її привабливим майданчиком для залучення інвестицій у технологічну модернізацію, логістику та переробку сільськогосподарської продукції.

Інновації є ключовим механізмом для підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору. Технологічні та організаційні інновації сприяють зростанню продуктивності, ефективнішому використанню ресурсів, зменшенню екологічного впливу, а також підвищують прибутковість та стабільність агропідприємств [10].

Слід зазначити, що завдяки державним програмам підтримки, таким як "Доступні кредити 5-7-9%", субсидіям на модернізацію технічного парку та фінансуванню органічного землеробства, відбувається поступова трансформація аграрного виробництва. Крім того, міжнародні організації, зокрема Європейський Союз, Світовий банк та МВФ, сприяють розвитку сектору через довгострокові кредити, фінансування досліджень та реалізацію програм сталого розвитку. Такі

заходи спрямовані на підвищення конкурентоспроможності українського аграрного сектору та його інтеграцію у світову економіку.

Економічні показники свідчать про стабільне зростання аграрного сектору, зокрема збільшення обсягів експорту, що становить понад 40% експортних надходжень країни, та його вагомий внесок у ВВП (близько 10%). Аграрний сектор залишається одним із найбільших роботодавців у країні, забезпечуючи робочі місця для понад 14% населення, що є критично важливим для розвитку сільських територій. Крім того, активне впровадження інноваційних технологій та зростання інвестицій у модернізацію виробничих процесів (на 15% у 2023 році) демонструють перспективи сталого розвитку галузі. Сукупність цих факторів робить аграрний сектор одним із найбільш привабливих напрямів для інвестицій, що у довгостроковій перспективі сприятиме його подальшій інтеграції у глобальні ринки та підвищенню економічної стійкості України.

Розвиток регіонів через інновації є стратегічним напрямом підвищення економічної ефективності та соціальної стійкості аграрного сектору. Одещина, як один із провідних аграрних регіонів України, демонструє значний прогрес у впровадженні інноваційних технологій у сільське господарство. Впровадження точного землеробства, цифрових систем управління та сучасних методів зрошення дозволяє підвищити врожайність та ефективність використання природних ресурсів. Зокрема, модернізація зрошувальних систем, таких як крапельне зрошення у виноградарстві, сприяє оптимальному використанню водних ресурсів у посушливих умовах, що позитивно позначається на стабільності виробництва.

Інновації не лише покращують продуктивність сільського господарства, але й відіграють ключову роль у створенні робочих місць та розвитку місцевої економіки. Запровадження сучасних технологій сприяє появі нових робочих місць не тільки в аграрному секторі, але й у суміжних галузях – виноробстві, переробці сільськогосподарської продукції, логістиці та

агротуризмі. За останні три роки рівень зайнятості у сільських громадах Одещини зріс на 15%, що свідчить про ефективність інноваційних заходів. Важливим аспектом також є розвиток освітніх ініціатив та програм професійної підготовки, що сприяють підвищенню рівня кваліфікації кадрів та адаптації до сучасних умов виробництва [11].

Аналіз економічних показників регіону підтверджує позитивний вплив інновацій на зростання аграрного сектору. Валовий регіональний продукт (ВРП) аграрного сектору Одещини зріс на 12% за останні п'ять років, що зумовлено підвищенням продуктивності та розширенням експортного потенціалу. Розвиток аграрних технологій сприяє не лише збільшенню валової продукції сільського господарства (на 10% у 2023 році порівняно з 2020 роком), але й створенню стійкої економічної моделі регіонального розвитку. Підтримка малих і середніх фермерських господарств, розвиток органічного землеробства та екологізація виробництва є ключовими факторами забезпечення сталого зростання регіональної економіки.

Загалом, результати дослідження свідчать, що інноваційні технології є основним інструментом модернізації агропромислового комплексу, який забезпечує підвищення продуктивності, створення робочих місць та зміцнення соціально-економічної стабільності громад. Національна стратегія розвитку сільського господарства має орієнтуватися на активне впровадження цифрових рішень, автоматизацію виробничих процесів та екологічні ініціативи. Подальший розвиток агропромислового комплексу через інновації дозволить Україні посилити свої позиції

на світовому ринку, підвищити рівень конкурентоспроможності та сприяти сталому економічному зростанню регіонів.

Висновки. Трансформація агропромислового комплексу України потребує системного підходу, що включає інноваційний розвиток на державному та регіональному рівнях. Національна стратегія розвитку АПК має базуватися на стимулюванні технологічної модернізації, залученні інвестицій та впровадженні цифрових рішень для ефективного управління сільськогосподарським виробництвом. Запровадження фінансових інструментів, таких як пільгове кредитування та грантові програми, стане основою для активізації інноваційних процесів у секторі. Крім того, цифровізація аграрного виробництва сприятиме підвищенню прозорості та ефективності використання ресурсів, зокрема через створення платформ для моніторингу та прогнозування виробничих показників.

На регіональному рівні ключовими напрямками є розвиток агрокластерів, створення інноваційних хабів та розширення можливостей для навчання фермерів сучасним технологіям. Ці заходи сприятимуть інтеграції науки та бізнесу, що забезпечить швидке впровадження передових технологій у виробництво. Економічний ефект від таких змін може проявитися у зростанні частки АПК у ВВП України до 12-15% протягом п'яти років, збільшенні експорту аграрної продукції на 20-30% та підвищенні продуктивності праці на 25-30%. Таким чином, модернізація агросектору сприятиме підвищенню його конкурентоспроможності на міжнародних ринках та забезпеченню сталого розвитку регіонів, роблячи аграрні інновації основним рушієм формування сучасного українського агробізнесу.

Література:

1. Моїсєєв В. ВВП України: що він характеризує та як його розраховують. *Економіка України*. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/sho-harakterizuye-vvp-krayini-ta-yak-jogo-rozrahovuyut>.
2. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : *Закон України* від 08.09.2011 №3715-VI; станом на 13.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.
3. Прокопишин М. М., Сус Т. Й. Основні напрями розвитку агропромислового комплексу України в умовах глобалізації. *Modern Economics*. 2017. №4. С. 114-121. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/main-directions-of-agroindustrial-complex-development/>.
4. Дорош-Кізім М. М., Дадак О. О., Гачек Т. С. Інновації в аграрному секторі України в контексті розвитку європейської інтеграції. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*. 2017. Т. 19. №81. С. 123-128. DOI: <https://doi.org/10.15421/nvlvet8122>.
5. Кернасюк Ю. Де можна отримати високу додану вартість в агробізнесі? *Агробізнес Сьогодні*. URL: <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/9806-de-mozhna-otrymaty-vysoku-dodanu-vartist-v-ahrobiznesi.html>.
6. Дашборд щодо експорту агрокультури. *Дія.Бізнес*. URL: <https://business.dii.gov.ua/analytics/dashboard/agro-export-2022>.
7. Про ратифікацію Угоди між Україною і Європейським Союзом про участь України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020» : *Закон України* від 15.07.2015 №604-VIII; станом на 15.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604-19#Text>.
8. Готра В. В. Еволюція наукових поглядів на сутність поняття «інновація» та її особливості в агропромисловому комплексі. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка*. 2014. №3. С. 73-75. URL: <https://surl.li/gxmitq>.
9. Шебаніна О. В., Кормишкін Ю. А. Сучасна парадигма інноваційного розвитку аграрного підприємництва. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2019. Вип. 3. С. 4-10. DOI: 10.31521/2313-092X/2019-3(103)-1.
10. Саблук П. Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2016. №9. С. 34-42. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/781178>.
11. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>.

References:

1. Moisieiev, V. (2023, October 27). Ukraine's GDP: what it characterizes and how it is calculated. *Economy of Ukraine*. <https://thepage.ua/ua/economy/sho-harakterizuye-vvp-krayini-ta-yak-jogo-rozrahovuyut>.
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *About priority areas of innovation activity in Ukraine*. № 715-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.
3. Prokopyshyn, M. M., & Sus, T. Y. (2017). Main Directions of Agroindustrial Complex Development in the Conditions of Globalization in Ukraine. *Modern Economics*, 4, 114-121. <https://modecon.mnau.edu.ua/main-directions-of-agroindustrial-complex-development/>.
4. Dorosh-Kizym, M., Dadak, O., & Gachek, T. (2017). Innovations in the agricultural sector of Ukraine in the context of the development of european integration. *Scientific Messenger LNUVMB*, 19(81), 123-128. <https://doi.org/10.15421/nvlvet8122>.
5. Kernasyuk, Y. (2018, March 20). Where can you get high added value in agribusiness? *Agribusiness Today*. <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/9806-de-mozhna-otrymaty-vysoku-dodanu-vartist-v-ahrobiznesi.html>.
6. Action.Business. (n.d.). *Dashboard on agricultural exports*. <https://business.dii.gov.ua/analytics/dashboard/agro-export-2022>.
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *On the ratification of the Agreement between Ukraine and the European Union on the participation of Ukraine in the European Union Framework Programme for Research and Innovation «Horizon 2020»*. №604-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604-19#Text>.
8. Gotra, V. V. (2014). The evolution of scientific views on the essence of the concept «innovation» and its features in agriculture. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University: Series: Economics*, 3, 73-75. <https://surl.li/gxmitq>.
9. Shebanina, O. V., Kormyshkin, Yu. A. (2019). The modern paradigm of innovative development of agricultural entrepreneurship. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 3, 4-10. <https://surl.li/kfofpu>.
10. Sabluk, P. T. (2016). Innovative model of development of the agricultural sector of the economy of Ukraine and the role of science in its formation. *Problems of innovation and investment development*, 9, 34-42. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/781178>.
11. State Statistics Service of Ukraine (2025). <https://ukrstat.gov.ua>.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License